

GRÆNSER

zine 004 / 08.10.2021

Økokøn zine nr. 004

Layout: ØkoKøn

Trykt af: NOAH

1. udgave Oktober 2021

ISBN 978-87-93536-79-1 (trykt udgave)

ISBN 978-87-93536-80-7 (digital udgave, pdf)

Udgivet af NOAHs Forlag 2021

Ansvarshavende redaktion: NOAH ØkoKøn

Zinet findes i hel tekst på www.noah.dk/materialer

Trykte eksemplarer kan bestilles på noah@noah.dk

eller telefon 35 36 12 12

Citeres som: ØKOKØN zine 004

NOAH Friends of the Earth

Nørrebrogade 39, 1. tv.

2200 København N.

Telefon: 35 36 12 12.

noah@noah.dk.

www.noah.dk.

www.facebook.com/miljoeretfaerdghed, [@noah_dk](https://www.instagram.com/noah_dk)

ØKOKØN

Hvem er vi?

Kvinder og queer-personer er de mest udsatte grupper for klimaforandringerne. Det skyldes en generel skævvridning i rettigheder og adgang til ressourcer. Samtidig går queer-personer og kvinder forrest i kampen for klima- og miljøretfærdighed.

Kønsretfærdighed og miljøretfærdighed er uadskilleligt. Den måde, vi anskuer naturen på, er dybt integreret med vores forståelse af køn og kroppe. Mennesket er blevet adskilt fra naturen, og vores kroppe er blevet tingsliggjorte. Alt er blevet til en vare, noget vi kan købe og besidde. Men kun særlige kroppe har adgang til at eje og besidde. De andre er underlagt et system, som er nedbrydende og undertrykkende.

Ligesom naturen bliver tæmmet, trimmet og underlagt menneskers magt, er også de såkaldte afvigende kroppe pålagt at rette sig ind efter hvad, der bliver dikteret som normen.

De afvigende kroppe er dem, der tilhører kvinder og queer-personer. Racegjorte kroppe, kroppe fra oprindelige folk og transkønnede kroppe er de mest undertrykte og usynlige- og de bærer dermed de tungeste byrder, systemet pålægger os.

Undertrykkelse og udnyttelse af kvinder og queers hænger uløseligt sammen med ødelæggelsen og besiddelsen af naturen, miljøet og klimaet. Men det er ikke ensbetydende med, at de er ofre. Det er dem, der står forrest i kampen for rettigheden til territorier, retten til egen krop og eget liv. De kæmper for retten til at eksistere, ikke kun menneskers ret men også alle andre arter.

At kæmpe for en retfærdig og bæredygtig verden indebærer derfor at udfordre de sociale og undertrykkende magtstrukturer, der former vores samfund, muligheder og roller. Vi i Økokøn og NOAH skal udfordre og reflektere over vores egne privilegier og arbejde for, at alle køn og grupper har samme muligheder og er en integreret del af en bedre verden.

I NOAH Økokøn arbejder vi for en verden, hvor de afvigende kroppe ikke bliver undertrykt. Undertrykkelsen kommer ikke fra enkeltpersoner, men skabes af systemer: patriarkatet, kapitalisme, racisme, (neo)kolonialisme, cis-heteronormativitet og klasseundertrykkelse. De kan ikke ændres hver for sig, men må ses som systemer, der forstærker hinanden i en konstant jagt på en materiel velstand, som kun kommer samfundets elite til gode.

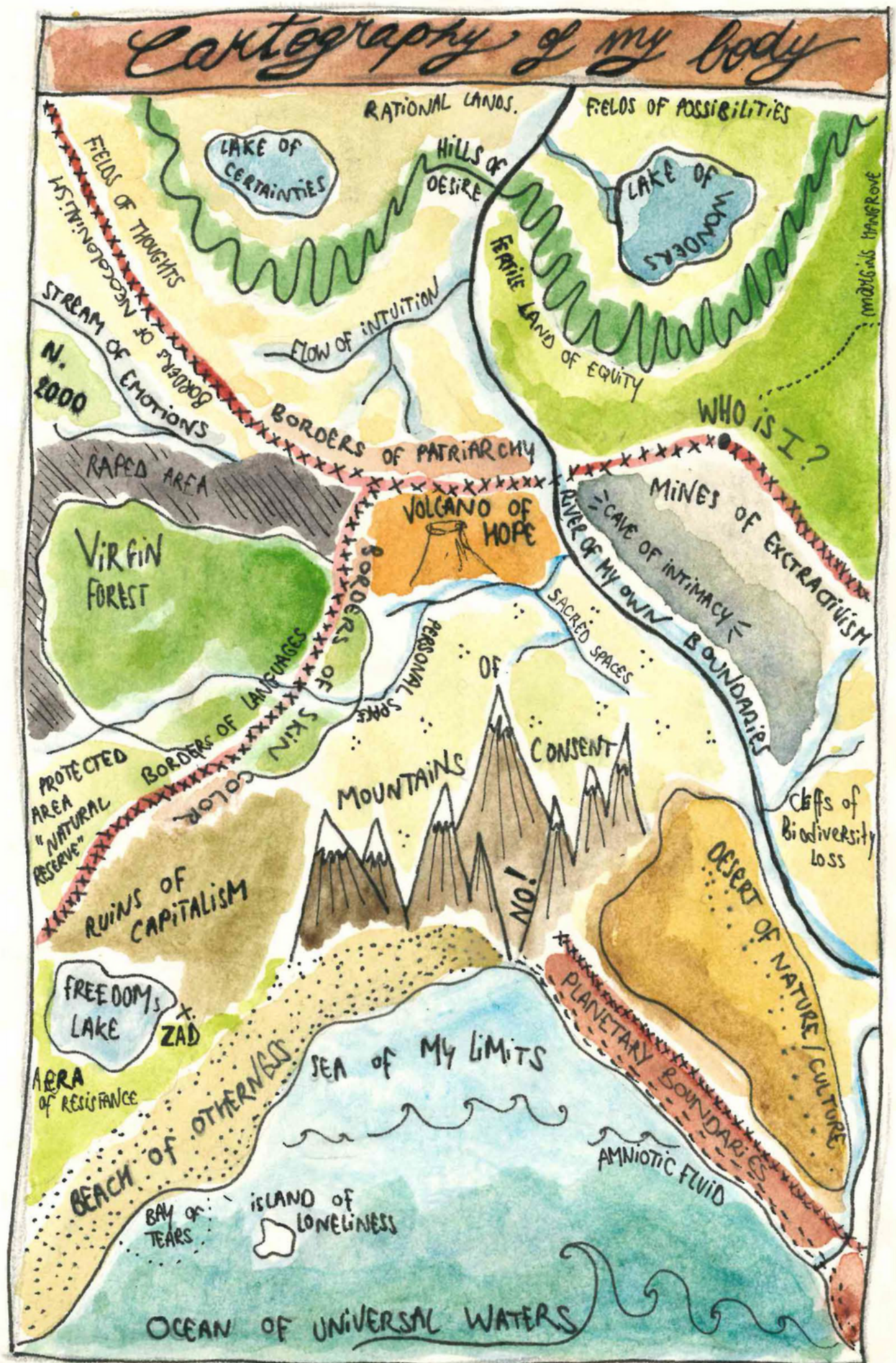
I Zine 4 skal vi undersøge, udforske og udfolde grænser og begrænsninger gennem forskellige temaer. Vi skal krydse grænser, åbne grænser og skabe nye grænser. Vi vil forsøge afdække begrebet 'grænser' og stille spørgsmålstejn ved, hvilke grænser vi kan sætte og hvilke vi kan åbne. Det kan være de faktiske grænser der omringer lande og nationalstater eller de personlige grænser vi kan sætte om vores kroppe. Hvad sker der hvis vi kaster Grænse begrebet op og bruger det til at forstå menneskers relation til fænomenet natur eller hinanden? Vi har sat mange grænser mellem os og den "økologiske verden", og hvad skal der til før at vi kan bryde dem ned?

Vi vil gerne diskutere hvordan grænser begrænser og ødelægger, men også kan være et redskab til at navigere i og med en kompleks verden. Det seneste stykke tid er det blevet tydeligt, hvordan grænser fostrer racisme både inde og uden for Danmark. Samtidig har vi fået en samtykke lov, der skal forebygge seksuelle overgreb ved at skabe juridisk grundlag for personlige grænser. Grænser spiller derfor ind i mange af de samfundsproblematikker der er oppe i tiden og vi i ØkoKøn vil ønske at sætte spotlight på mange definerede og udefinerede bomme fra flerartede perspektiver.

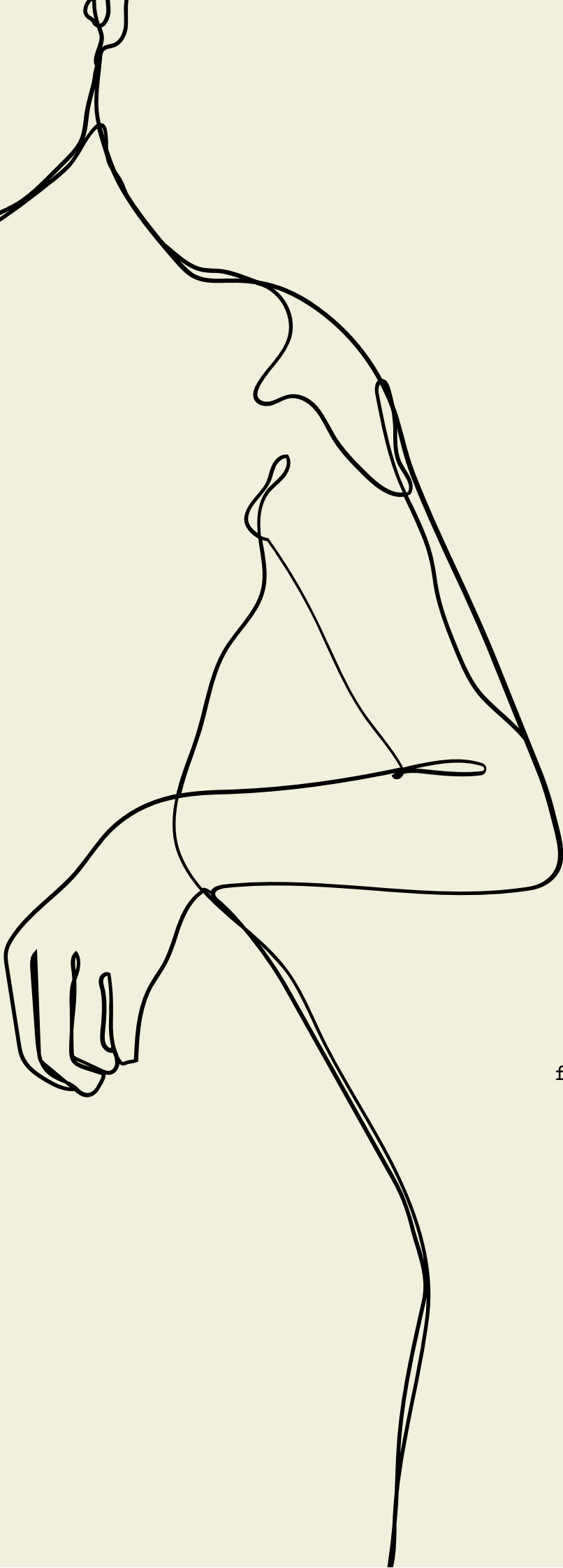
GRÆNSER

Cartography of my body

tangible soil
imagined communities
languages used to
name, categorize
divide

you are not me
I'm inside
this body

flesh and rivers
blood and borders
who has the right
to cross ?

take your papers
let me check
your colour

landing in
a country where you don't
know the codes
go away
as a welcome
that you understand
it's as clear as their skin

maybe at the beginning
it was a whole
a world
where we could move
like the swallows
freely
following the cycles and the seasons

now show me your pass
what's your right
to take my life
I escape in my mind
free from
the outside cultural
neoliberal
patriarchal
rules

myself is
who I am
in/outsider

Ida Nielsen Langendorf

EN HYLDEST TIL ALLE PLANETÆRE-HEKSE-BØRN // OG MÅSKE MEST: ET OPRÅB TIL ALLE KOMMENDE FORÆLDRE

Kære børn af fremtiden,

Dette brev er en hyldest til jer. Nogle gange kan jeg blive i tvivl om det er en god idé at sætte flere børn i verden; med alt det ansvar de økologiske forandringer bringer os. Men så tænker jeg på, at børn er hekse. Børn driller. Børn lader sig forvandle af verden. Børn forvandler verden. Børn sanser verden selvom voksne opfører sig som hård beton. Børn forstår kun grænser fordi voksne insisterer på, at børn skal lære om dem. Dette brev er til jer, alle planetære-hekse-børn der i de kommende år skal udfordre og bryde alle de grænser som voksne insisterer på at opretholde. Dette er ikke kun et brev, men også et opråb, så der er passager af tekst og passager af råb, og der er ingen grænser for hvordan du udfører/råber/læser/performer dette brev.

Nu skal vi råbe:

”BØRN ER HEKSE

HEKSE SKAL VI BRUGE TIL AT HELE/HEALE VORES ØDELAGTE FANTASTISKE JORD”

Jeg skriver ikke kun dette brev til jer børn, men også til mig selv, fordi jeg overvejer at plante nogle børn i verden. Ingen ved jo om jeg kan forplante børn. Men; i en tid med store økologiske forandringer, i en tid hvor vi driver arter væk fordi vi fylder for meget som mennesker, så er det ikke neutralt at vælge at plante børn verden. Forældre har et ansvar for at a) vi tager det ansvar på os som det er at plante børn i et privilegeret land som Danmark, og b) at I kommende børn kan rumme at være i fremtidens verden hvor vores økologiske systemer vil være endnu mere under pres end nu, og hvor vi vil se voldsomme konsekvenser.

Nu skal vi råbe igen:

”FORÆLDRE SKAL LADE BØRN VÆRE HEKSE

FORÆLDRE MÅ IKKE TAGE BØRNS MAGISKE KRÆFTER FRA DEM

DEN ENESTE VEJ TIL AT HELE/HEALE EN ØDELAGT PLANET ER VED AT LADE DEN KOMME ENDNU MERE NÆR

LAD KLODEN FORVANDLE OS

LAD FORVANDLINGEN ANSVARLIGGØRE OS”

Det er et eksperiment at lade børn blive ved med at være hekse. Men det er altid et eksperiment at vælge, at sætte et barn i verden. Det er også et eksperiment at læne sig op af normative strukturer i samfundet – ingen aner om børnene kan overleve og leve op til strukturerne bare fordi forældrene finder tryghed i dem. I en verden hvor alt spejling i børneopdragelse foregår i et binært kønnet humant system, kan det kun udvide et barns verden at få adgang til mange spejlinger. Spejlinger i andet end det binære køn. Spejlinger i andet end det humane liv. Hvis vi skal opbygge ansvarlighed for andet end mennesker, så er vi nødt til at kende andre arter, og lade os (sam)leve, spejle og blive inspireret af alt levende og alle arter vi deler liv med. Ansvarlighed for denne klode kræver flerartet spejling.

Kære planetære børn af fremtiden. Alle der er forældre griner sikkert af dette brev – for hvordan kan man dog skrive breve til børn når man ikke har prøvet at være forældre? Jeg spørger tilbage; hvordan kan man dog sætte børn i verden i denne økologiske situation uden at reflektere over hvilket økologisk ansvar alle børn i fremtiden kommer til at opleve? Vi må og skal finde en måde at (over)leve på på denne ødelagte vidunderlige planet. Vi må og skal finde nye måder hvorpå børn kan få lov til at lade sig involvere i verden i kærlighed og ansvar, og ikke i frygt fordi de voksne har glemt deres ansvar.

Nu skal vi råbe igen:

”BØRN SKAL FÅ LOV TIL AT VOKSE OP SOM HEKSE

BØRN SKAL IKKE VOKSE FRA AT VÆRE HEKSE

SAMFUNDET SKAL IKKE UDSKAMME SINE HEKSE

SAMFUNDET SKAL HYLDE ALLE DE HEKSE DER KÆMPER FOR HELING/HEALING OG ANSVAR FOR VORES FLERARTEDE LIV HER PÅ JORDEN”

Kære børn af fremtiden, I kan ikke være hekse alene, nu råber jeg til alle forældre og måske til mig selv en dag; vi skal hjælpe med at give alle børn lov til at være hekse:

Nu skal vi råbe igen:

”I skal kunne leve frit uden at blive defineret i binære kønsroller. I er først og fremmest planetære-hekse-børn.

I skal have lov til at få uendelige associationer til hvad man kan identificere sig med når man bliver voksen; Måske du summer som en bi, måske du elsker at male dig i advarselsfarver og suge nektar fra en friskhøstet frugt som en sommerfugl, måske du svømmer som et marsvin, måske du klistre som en søstjerne, måske du er et flokdyr som en spækhugger, måske du kan lide at løbe alene rundt som en hare.”

Måske er dette brev til fremtidens børn langt ude, måske er der en masse forældre der griner nu og siger ’du skulle bare vide hvordan det er at få et barn’, måske nogle forældre siger ’tænk hvor egoistisk at lade dit politiske projekt blive hevet ned over hovedet på børn’. Til det kan jeg kun svare; Jeg ved ikke hvordan det er at få et barn, men det betyder ikke at man ikke bør påtage sig et ansvar når man overvejer at plante et barn i verden; min måde at prøve at håndtere mit ansvar er at reflektere over hvordan børn kan få lov til at føle de hører til i verden selvom den er under stor økologisk forandring og det vil kræve meget af os alle. Men ligesom man ikke kan ændre strukturerne alene, så kan man heller ikke frasige sig et politisk ansvar når man vælger at plante børn i verden. Uendeligt mange børn er egoistiske ønsker fra deres forældre. Børn er ofte lykke-objekter for de voksne liv, men ingen børn har sagt ja til at være et lykke-objekt. Derfor er det endnu vigtigere at give børn frihed til at læne sig op af den identitet de bedst kan identificere sig med, og ikke bare binære humane identiteter som passer i forældres forståelse af hvordan man kan forstås i verden. Jeg tror jeg ville have valgt elefanten som mit identifikations-dyr som barn. Jeg har altid været stærk, kunne råbe højt og elsker at tumle. Jeg kunne på nogle punkter bedre identificere mig med elefanter, end med piger som barn.

Brevet til jer kommende planetære-hekse-børn er et brev om at lade verden stå åben og fuld af kærlighed med hinanden og alle andre arter. Verden er i forandring, og det er voldsomt. Men vi skal lade alt hekset eksistere, så vi kan yde modstand mod ødelæggelse og det rationelle forhold til verden. Vi skal lade alle fremtidens børn blive ved med at være hekse, som kan drille, som kan yde modstand, som kan elske, som kan huske, som kan røre .... VED ALT DET I VERDEN SOM DE POLITISKE STRUKTURER PRØVER AT USYNLIGGØRE. Børn og forældre skal gå sammen i en hekse-formation hvor vi kæmper for de fællede som folk vil tage fra os, hvor vi kæmper for det flerartede liv som ødelægges, hvor vi kæmper for at det ansvar der vil påhvile os alle fordi de økologiske forandringer er for store til at børn skal bære dem alene. Så kære kommende børn. Jeg ved ikke hvordan man gør, men jeg ved at vi er nødt til at lade jer være hekse hvis I skal kunne rumme en klode i økologisk forandring. Det er de voksnes ansvar. Og jeg lover jeg vil prøve at gøre mit bedste hvis jeg en dag planter et barn, og ellers lover jeg at jeg vil prøve at se det heksede i alle børn jeg møder på min vej.

Nu skal vi råbe igen i hyldest:

”FOR ALLE HEKSE

FOR ALLE DER BEVARER DET MAGISKE I VERDEN

FOR ALLE DER UDVIDER VERDEN MED KÆRLIGHEDSFULDT ANSVAR

FOR ALLE DEM DER VÆLGER AT VÆRE HUMUS* LIGESÅ MEGET SOM HUMAN”

Kærlig hilsen Ida

Ps. Hvis du undrer dig over at jeg har skrevet om det binære kønssystem og om vores alt for humane-blik på verden, men ikke har nævnt at jeg er et hvidt menneske der skriver dette brev. Så din undren god: Der skal skrives et nyt brev om hvidhed. Men det er et helt nyt brev. Og det må følge snarest: om hvordan man forholder sig til sin hvidhed, om hvordan man bliver ved med at forholde sig til sin hvidhed og om de voksne ansvar når der bliver født hvide børn. Måske du – kære planetære barn – får en helt brevsamling i navngivningsgave.

*Det der får Jorden til at hænge sammen, ikke det vi spiser på madder.

GIG AN ALFETS

SHEELA NA GIG

An ancient enigma
of sympathetic magic
with a curious smile
and labia
so wide apart
showing the
transistion from
birth to death
such shameless joy
of the body
a true idol for
the past
the future

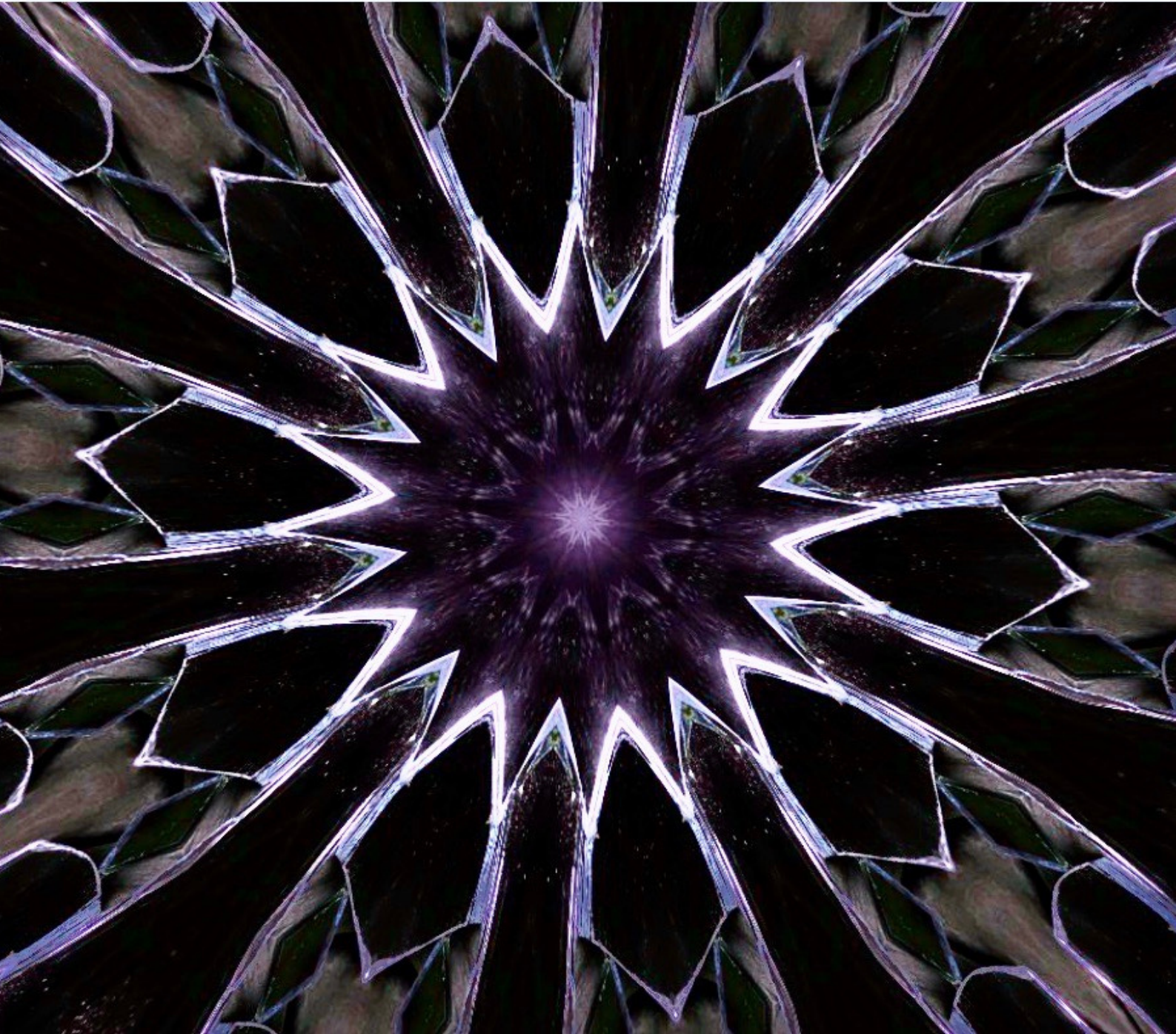
Billeder: Mette Hind

PLAYLISTE DER SKABER SYMBIOSE:

SWEAT SOPHIE REMIX - SONIKKU, LIZ, SOPHIE

ORINOCO FLOW (THOMAS STOFFER REMIX) - ENYA

L.U.V - ROMARE

WAKING UP DOWN - YAEJI

FOLLOW ME - AMELIE LENS

TRANSCENDENTAL ACCESS POINT - ERIS DREW

FÖR ALLA NAMN VI INTE FÅR ANVÄNDA- EUROPA EUROPA AND THE KNIFE

STARRY NIGHT - PEGGY GOU

FEED THE HORSE - FAGGET FAIRYS

RAIN ON ME - LADY GAGA

LA FEMME FANTASTIQUE - HONEY DIJON (FEAT. JOSH CAFFE)

VISIT

PALESTINE

VISIT

PALESTINE

Flixbus

Hvis du er i tvivl om racisme virkelig findes, så skulle du prøve at tage en tur med Flixbus over den danske grænse.

En gang havde jeg glemt mit pas nede i bagagerummet, med hjertet i halsen sad jeg og ventede på politikontrollen. Hvad skulle jeg sige? Ville de lukke mig ind?

Politiet gik ned gennem bussen. De nærmede sig mig. Overså mig. Gik forbi mig.

De gik ikke forbi dem med brun hud, dem med sort hår. En mand tog de væk. Ud af bussen. Jeg ved ikke hvem han var. Jeg ved ikke hvad der skete med ham. Jeg kom hjem og jeg lærte hvad min hvide hud er værd - den er verdens største privilegium.

En gang da jeg skulle krydse grænsen gemte en passager sig mellem to sæder. Måske havde han ikke pas med. Måske var hans pas ikke godt nok. Han ville til Danmark. Men det kom han ikke.

For han blev forrådt af en pegefinger. En stiltiende pegefinger, hvis ejermand kiggede ud af vinduet, kiggede væk fra den vold pegefingeren symboliserede.

Manden mellem bussæderne forsvandt.

Det minder mig om heksejagt. Min egen tavshed gør det kun værre.

Når jeg krydser grænser, smiler folk. Når andre krydser grænser, bliver de afhørt. Når jeg krydser grænser, er der ingen der blinker. Når andre krydser grænser, er der mange der råber. Når jeg krydser grænser, kan jeg begå mig frit. Når andre krydser grænser, er det med livet som indsats.

Danmark sender pigtråd til EU's ydre grænser. Pigtråd med barberblade. Det er nødvendigt - bliver der sagt. Både bliver skubbet væk fra kysten. Geværer er rettet mod hjerter. Det er nødvendigt... bliver der sagt.

Grænser skaber vold. Grænser bliver trukket op af racisme. Den grænse empati, etik og moral udgjorde, er visket ud.

Tilbage sidder vi i Flixbussen og bliver særligt udvalgt.

Hvid, brun, hvid, brun, hvid, brun.

who can border|

- who can **cross us** border
- who can **cross the** border **into mexico**
- who can **cross nsw** border
- can i **cross the** border **to us from mexico**
- who can **cross us** **canada** border
- who can **cross us** **mexico** border

X

why do we have borders|

- why do we have borders
- why do we have borders **between countries**
- why do we **need** borders
- why do i have **black** borders **on my screen**
- why do we **need** borders **to separate countries**
- why do we have **country** borders
- why do we have **open** borders
- why **can't** we have **open** borders

when are|borders

- when are **the** borders **opening**
- when are **the** borders **opening in australia**
- when are **thailand** borders **open**
- when are **us** borders **open**
- when are **wa** borders **open**
- when are **canadian** borders **open**

why are country borders|

- why are country borders **not straight**
- why are country borders **important**
- what** are country borders

Google

are borders im

- are borders **important**
- why** are borders **important for a country**
- what** are **border** images
- why** are **international** borders **important**

can borders |

- can borders **gift cards be redeemed**
- can borders **closed again**
- can borders **change**
- can borders **be plural**
- can **state** borders **be changed**

X

how to cross |border

- how to cross **qld** border
- how to cross **canadian** border
- how to cross **state** border **in lockdown**
- how to cross **the** border **without getting caught**

who |borders

- who **are nz** borders **open to**
- who **closed** borders **to us**
- who **are reporters** **without** borders
- who **are the us** borders **open to**
- who **are wa** borders **open to**
- who **are qld** borders **open to**
- who **closed the** borders **in australia**
- who **open** borders
- who **closed** borders **to uk**

X

are borders|

- are borders **open**
- are borders **open in canada**
- are borders **closed**
- are borders **still closed**

En krop af mikrober

Første gang jeg hørte, at vores kroppe er fulde af andre end bare os selv blev jeg ganske oprørt. Jeg tror det var en voksen, der fortalte mig at bare i mine øjenbryn lever der millioner af små væsner som har en meget vigtig funktion for at jeg kan være sund. Jeg syntes dengang at det var ulækkert, men siden er jeg kommet til at tænke at det egentlig er meget betryggende, jeg er aldrig alene. Min krop består af vand min krop består af andre. Det må være noget af det mest queerede i verden, vores kroppe og virkelighed er meget mere end det vi lige umiddelbart kan se. Så måske er det mere passende at omtale jeg som vi og mig som os. Vores krop er et fællesskab- én symbiose.

"the body is predominantly nonhuman: it is composed primarily of water, and hosts "trillions of microorganisms - outnumbering human cells by 10 to 1" These single-celled microflora coexist within us, performing essential functions in processes such as digestion and immunity; sustaining our lives as we host them. So what am 'I' if my body is itself an ecology; shared. I am born of the land and the land is born of me. Despite attempts to sanitize humanity of such microscopic fungi and bacteria, "there is no escaping them. They are ubiquitous agents of transformation, feasting upon decaying matter, constantly shifting dynamic life forces from one miraculous and horrible creation to the next" - Abby Maxwell: On Witches, Shrooms, and Sourdough:A Critical Reimagining of the White Settler Relationship to Land

Vi (mig og mine mikrober) kan ikke komme I tanke om noget smukkere i verden. Og lad os inspirere af denne flerartethed i vores krop og se på kloden som var den en kæmpe krop i symbiose med trillioner og trilliarder af væsner. Inklusiv os.

Økofeministisk Kritik af Genteknologi

Af Safania Normann Holm Eriksen

Dette skriv er en økofeministisk kritik af, hvordan genteknologi bruges til at retfærdiggøre menneskets fortsatte udnyttelse, kontrol og dominans af naturen. Udtrykket genteknologi er synonymt med genetisk modifikation og omtales ofte som GMO eller genetisk modificerede organismer. Genteknologi bruges til at ændre det genetiske materiale fra planter, dyr og mikrober – en ændring, der er kunstig og udføres af mennesker fx insekt- og herbicidtolerance. I udtrykket økofeminisme anses naturen og mennesket som værende grundlæggende – ingen af dem er underordnet den anden. Økofeminisme har sine rødder i græsrodsaktivisme. Ifølge Karen Warrens artikel fra 2000, er økofeminisme en bevægelse, der arbejder mod den indbyrdes forbundne undertrykkelse af køn, race, klasse og natur. Målet med en økofeministisk bevægelse er bevidsthed og bevidstgørelse af vigtige spørgsmål som fx hvilken etisk status naturen og mennesker har? Økofeminisme gør op med en række udbredte opfattelser, bl.a. den antropocentriske (menneskecentreret) antagelse om, at mennesker ikke kun er forskellige fra, men overlegne resten af naturen, og derfor kan og burde dominere den. Peter Hay skriver i sin bog fra 2002, at fra et antropocentristisk synspunkt har den ikke-menneskelige verden (naturen) kun værdi når den er et middel til menneskelige formål. Det er denne opfattelse, der fører til, at mennesker hensynsløst udnytter naturen. Økofeministen Val Plumwood var blandt de første, der antydede, at sådanne opfattelser forårsager verdens miljøkriser. GMO er udtryk for en antropocentrisk tankegang, hvor målet for mennesker er at beherske naturen. Økofeminisme tilbyder således en tilgang til at kritisere genteknologi.

CRISPR er en ny genteknologi, der tillader dannelsen af det genetiske værktøj ”gendrivere”. Jennifer Doudna og Emmanuelle Charpentier forklarer i en artikel fra 2014, at gendrivere kan bruges til permanent at ændre en arts arveanlæg (ved at fjerne uønskede træk eller indsætte ønskelige) eller potentielt at udrydde en art eller hele populationer, som mennesker gerne vil af med. Det er første gang, mennesker på denne måde har kunnet forandre arters evolution, og endda udslutte hele populationer af organismer i naturen. Fra et økofeministisk perspektiv er det i sig selv forkert, hvis mennesker udrydder dyr eller planter eller hele arter og dermed reducerer biodiversiteten, fordi det tjener menneskelige interesser at gøre det. Som økofeminist mener jeg, at ingen fordele kan opveje de store risici, genteknologi fører med sig i åbne systemer. Dette skriv er et opråb - der er intet mindre end selve livet på spil.

Referencer

- Doudna, J. A., & Charpentier, E. (2014). The new frontier of genome engineering with CRISPR-Cas9. *Science*, 346(6213), 1258096.
- Hay, P. (2002). *Main Currents in Western Environmental Thought*, Sydney: UNSW Press
- Mallory, C. (2018). What's in a Name? In *Defense of Ecofeminism (Not Ecological Feminisms, Feminist Ecology, or Gender and the Environment): Or “Why Ecofeminism Need Not Be Ecofeminine—But So What If It Is?”*. *Ethics and the Environment*, 23(2), 11-35.
- Plumwood, V. (1993). The politics of reason: Towards a feminist logic. *Australasian Journal of Philosophy*, 71(4), 436-462.
- Warren, K. J. (2000). *Ecofeminist Philosophy: A Western Perspective on What It Is and Why It Matters*. Lanham, Maryland: Roman & Littlefield Publishers, Inc.

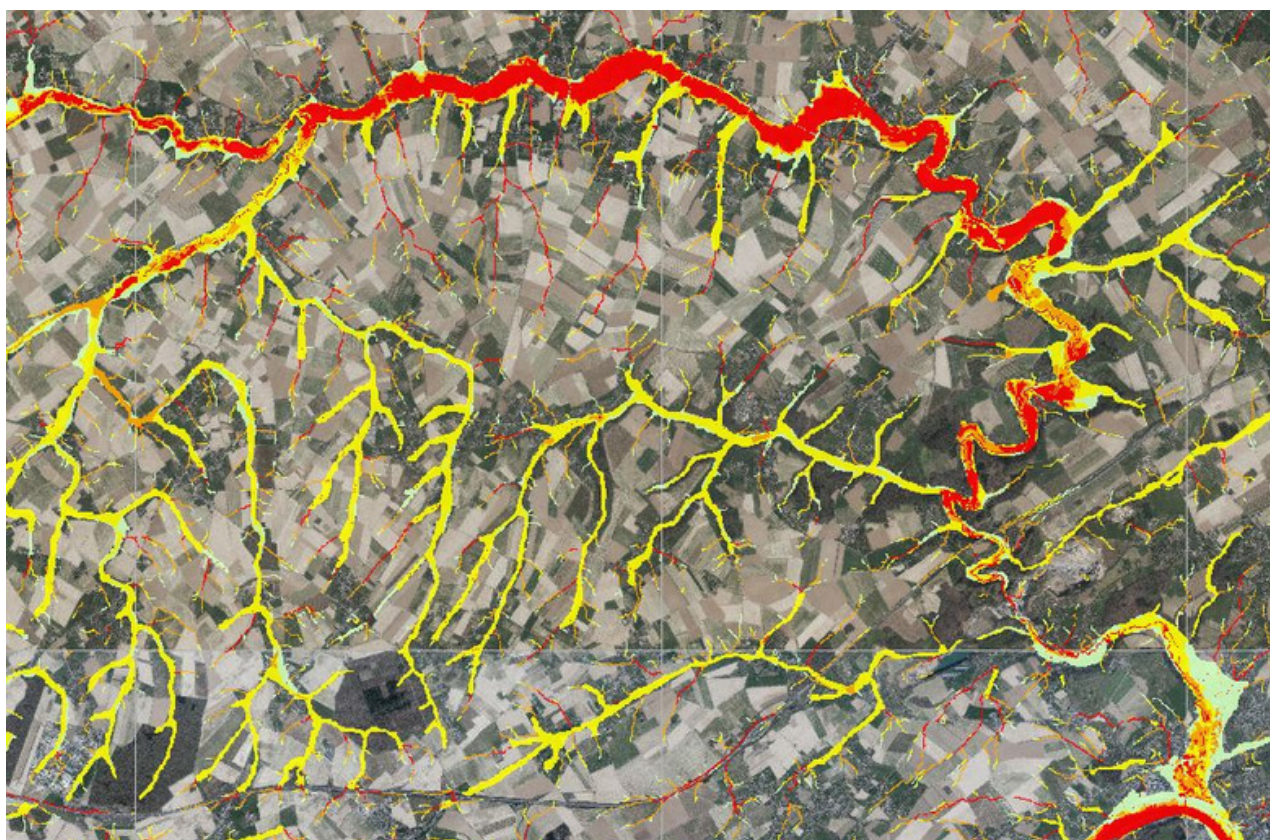
Summer 2021. Belgium.

The neighbourhoods ravaged by the floods are often the poorest.

It is the same all over the Vesdre valley: the deadly and devastating floods of mid-July first hit the most working-class and even the poorest districts of the towns and cities crossed by the waters. This is not a surprise for those who know the area: working-class houses line the waterfront, where the industries that provide jobs were and still are located, while the "beautiful neighbourhoods" have taken up residence on the hills, sheltered from the waves. (Le Soir, 29 July 2021).

The industries were located on the banks of the rivers, and so were the working classes. Over time, it is the vulnerable people, the immigrants, the marginalized communities, who have occupied the sites of disused factories.

Floods exacerbate poverty, and it is the most vulnerable people who live in flood-prone areas. Floods are just one example. The same problems occur with hurricanes, mega-fires, and other so-called natural or climate change-related events.

You don't need to be a sociologist to see that precarity and flooding coexist.

The concept of intersectionality helps us to understand that marginalized people experience several levels of oppression. In her article "Mapping the Margins", Kimberley Crenshaw explains how black women experience a double layer of violence, and are more economically disadvantaged.

The same is true for people of color, trans and queer people, and others. The possibilities of resilience are more limited according to social position: access to insurance, to a bank account that can be used to rebuild things immediately, to a network of acquaintances that can easily lend a hand,...

We are not all equal in the face of disasters, natural or otherwise. In a world where extreme events are likely to become more and more frequent, more and more people will face them. The issue of social justice cannot be excluded from climate justice debates.

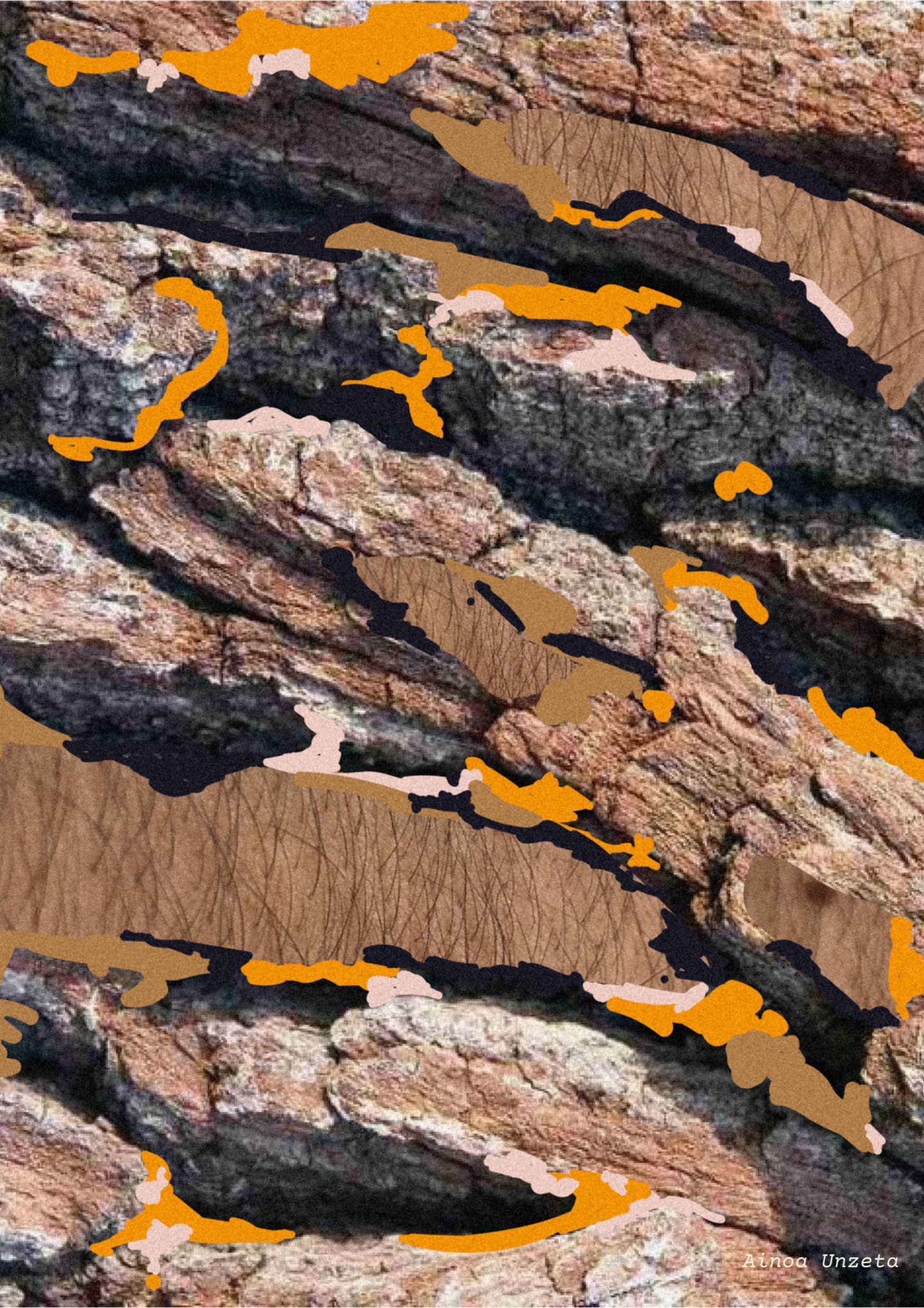

Om klimaforandringer og dyr på flugt

De igangværende klimaforandringer tvinger mennesker over hele verden til at rive rødderne op. De sætter i bevægelse og efterlader mange bag sig. Men de nye betingelser rammer også andre dyr, hvis nuværende levesteder fortrænges. Ændringerne betyder, at individer og grupper af dyr må overskride kunstige grænser sat af os mennesker, og derved tvinges til at indgå i nye moralske, politiske og nationale fællesskaber, som ofte ikke ønsker dem velkomne. De der klarer rejsen risikerer at blive betragtet som invasive arter, som fremmede og en pestilens. Med andre ord bliver de genstand for identitetspolitiske agendaer styret af ideer om en oprindelig eller rigtig natur. Til denne herskende naturdiskurs må svaret være at grundlægge et naturbegreb, der tager udgangspunkt i de nuværende forhold - i et samfund og klima i forandring - for derefter at sikre de bedste rammer for udfoldelsen af al liv.

Ainoa Unzeta

This is not an original story. It is a story has been told a million times before, for years and years. We are all tired of hearing about body image, about the pressure on our bodies, about the media and supermodels and mannequins and eating disorders and body positivity and surely that has all been fixed by now?

It's not. So I'm going to tell the story for the million and one-th time. It's a story about my niece.

Six years old, and her grandpa walked into the living room to find her holding up her shirt to look at her belly in the mirror. Just standing there, looking at her reflection with judging eyes. He asked what she was doing, and she said she wanted to see if her belly was flat enough.

He told me about it later that day, and my heart sank. My liver, kidneys and intestines sank too.

Six years she had been alive. Only four years of being able to understand language. Raised with parents and grandparents who were trying their best to keep her confident and happy. I tried to give her plenty of time in nature, looking at frogs for hours until I was bored to tears, but she was fascinated. We tried to teach her guitar, to cut her some slack when she drew on the walls in crayon, to encourage her hobbies and interests, to encourage her to be kind and brave, to show her that her power was in the doing.

But no.

Absorbing a toxic culture like a stain to fabric. If I feel powerless as her aunt, imagine what it must be like to be a parent.

More stories roll in to me, far away on another landmass. In a hushed voice, she had said that a friend was getting a bit fat, and maybe she needed to go on a diet.

She had told her mum how being pretty was as important as being good. Nothing particularly new or unique, nothing with the shock factor, but just enough to make me feel completely powerless.

Was it those times my sister, her single mum, had to leave her in front of the tv for a few hours, exhausted as she was with juggling work and raising a new person? Was it all the adults who told her she was cute and pretty, over and over again? Was it the billboards? The disney movies? The mannequins? Something deep in our culture that we can't even identify, some subtle thing that nudges young people towards hating their bodies, and pushing it onto their friends too?

Tell me teenagers naturally get obsessed with their appearance. Tell me that it makes sense to worry about our bodies. Tell me it's natural. I don't buy it.

Six years old.

Fran's story

Ainoa Unzeta

Også planterne og stenens partikler har en bevidsthed

Bevidstheden er allestedsnærværende

Når pansykisme forklarer skellet mellem den kvantitative verden og bevidstheden med, at bevidstheden er en indgroet del af den kvantitative verden, betyder det ikke, at alle former for kombinationer af partiklerne har en kombineret bevidsthed – det gælder for eksempel ikke for sten, forklarer Philip Goff. Til gengæld er han tilbøjelig til at tro, at planter, eller i det mindste cellerne i planterne, har en bevidsthed, fordi empiri peger på, at planter kan skabe enormt komplicerede netværk.

Den forståelse betyder ikke, at alt i universet er bevidst, som vi normalt forstår det, understreger han. Men det betyder, at alt i verden har en form for oplevelse.

»Når det gælder partikler, er den oplevelse bare så simpel, at den kan være umulig at forestille sig for os

som mennesker. Og den komplekse bevidsthed, som vi mennesker har, er så konstrueret af en kombination af bevidstheden i de her helt basale byggeklodser.«

Alt afhængig af kompleksiteten af bevidstheden vil oplevelsen ligeledes variere. Den menneskelige oplevelse er utroligt rig og kompleks, mens et fårs oplevelse er mindre kompleks. Og en kanins, en mus' eller en regnorms oplevelse vil gradvist være mindre og mindre komplekse. »Og sådan fortsætter det,« forklarer han.

»Nogle tror så på, at bevidstheden på et tidspunkt forsvinder, men jeg mener, at den blot bliver svagere og svagere, indtil man når de mest basale byggeklodser i universet, der så har en uforestillelig simpel form for bevidsthed.«

Udklip fra artikel i Information, d. 23/2

Om omsorg på tværs af arter

Af Marie Leth-Espensen

I et landskab domineret af intensiv dyrkning af jorden, trængt inde blandt landboejendomme og konventionelle svinebønder, finder man noget så usædvanligt som et fællesskab af pelsede, næbede, vrinskende, muddersøgende og opretstående individer. Dette fællesskab – eller *fristed* som det også betegnes – hviler på en omsorg, der overskrider artsmæssige grænser og begrænsninger. Dets grundlæggende opgave er, at skabe et hjem i beskyttende omgivelser for tidligere landbrugsdyr og andre dyr, der er blevet udnyttet, misbrugt og svigtet.

Jeg har sat mig for at undersøge, hvad vi kan lære af fristederne i en tid karakteriseret af menneskeskabte problemer og forandringer, hvor behovet for alternative måder at leve sammen presser sig på. Gennem deltagende observationer og interviews undersøger jeg fristedernes vedholdene indsats for at drage omsorg for de dyr, der af forskellige årsager ender i deres varetægt, og hvis historier vidner om en større og grundlæggende krise i menneskets forhold til andre dyr.

På mit første besøg møder jeg Tommy, et tidligere slagtesvin, som blev bragt til fristedet af en gruppe arbejdere, der ikke kunne få sig selv til at ringe til den lokale svinebonde og fortælle, at de stod med en gris, der vist nok var hans. Måske forstod de, at det næppe kunne være Tommys ønske, at blive fundet og bragt tilbage. Noget fik dem i hvert fald ansporet til at undersøge hvilke andre muligheder, der kunne være for en undsluppen gris i en svination. Nu lever Tommy på fristedet og har formet et særligt tæt venskab til en anden artsfælle, Alfred. En livsvarig relation som grise i industrien ellers er forsvoret.

Men tilværelsen for tidligere landbrugsdyr er ingen dans på roser. Dyrene er ofte langvarigt påvirket af de fysiske mén og traumer, de har med sig. Selve omsorgen og plejen er ofte krævende og indebærer svære beslutninger om hvem der kan reddes og hvornår et liv må bringes til ende. På fristederne er omsorgen derfor en kontinuerlig og vedvarende bestræbelse – en undersøgelse af hvilke andre former for omsorg og pleje, der er påkrævet og kan træde i stedet. For hvad skal der til for at en tidligere industrigris eller malkeko – avlet med henblik på profit og effektivitet – kan komme sig og få et godt og langt liv?

Skal man forstå fristedernes formål må man betragte deres arbejde i lyset af den gennemgribende omsorgskrise, som Nancy Fraser beskriver. Men begrebet må udvides for ikke blot at synliggøre mangler og brister i menneskelige relationer, men at også at indfange menneskets destruktive adfærd og måder at fralægge sig ansvaret overfor dets medvæsener og omgivelser. På fristederne handler det ikke blot om at minimere lidelse som i landbruget, hvor selvproklameret gode standarder og høj dyrevelfærd dækker over en tilværelse med alvorlige afsavn, hvor dyrenes forsat presses til det yderste. Fristederne er heller ikke at sammenligne med naturbevaring eller zoologiske haver. På fristederne handler det om at skabe et godt liv på dyrenes egne præmisser med respekt for deres autonomi og ved at anerkende dem som subjekter.

I en verden befolket af mangeartede dyr, men hvor ét dyr sætter sig selv over alle andre, vender fristederne op og ned på gængse måder at tænke beskyttelse, omsorg, pleje og ansvar på tværs af arter. Nogle vil måske hævde, at fristederne er en ren utopi. Men selvom fristedernes ressourcer og muligheder er stærkt begrænsede, er de allerede igang med at udvikle nye modeller for den omsorg og pleje, der er en nødvendig forudsætning for at løse den nuværende krise.

Fristederne minder os om betydningen af det omsorgsarbejde, som altid er overladt til andre, aldrig anerkendt eller værdsat. Ved at insistere på alle dyrs værd stiller fristederne spørgsmålstejn ved de grænser vi sætter, der bliver bestemmende for hvilke dyr, vi drager omsorg for og på hvilke måder, vi gør det.

Dette bidrag er en del af et forskningsprojekt. Navne på fristeder er bevidst udeladt. Tommy og Alfred er pseudonymer.

